

Sanna Antikainen ps ym.

Keskustelualoite toimenpiteistä Ottawan sopimuksesta irtautumiseksi ja oman kansallisen miinantuotannon aloittamiseksi

Eduskunnan puhemiehelle

Suomen ja Saksan välinen Cinia Oy:n C-Lion1-merikaapeli katkesi 18.11.2024. Rikkoutunut merikaapeli kulkee Saksan Rostockista Helsingin Santahaminaan. Santahamina on suljettu sotilasalue. Samana päivänä 18.11. uutisoitiin myös Ruotsin ja Liettuan välisen merikaapelin katkeamisesta. C-Lion1-merikaapeli saatiin korjattua 28.11., ja suora merikaapeliyhteys on jälleen toiminnassa ja täysin palvelukykyinen. Keskusrikospoliisi on saanut valmiiksi vaurioituneen C-Lion1-merikaapelin teknisen tutkinnan. Tutkinnassa on taltioitu kaapelista näytteitä, joiden analysointi jatkuu seuraavaksi keskusrikospoliisin rikosteknisessä laboratoriossa.

Venäjän sota Ukrainaa vastaan on kiihtynyt entisestään, ja tilanne on kaiken kaikkiaan kiristynyt koko Euroopassa Venäjän uhan takia. Viime vuoden lopussa se aloitti hybridihyökkäyksen Suomen itärajalla turvapaikanhakijoita hyväksikäyttäen. Hyökkäys pysähtyi vasta hallituksen sulkiessa itärajan rajanylityspisteet.

Torstaina 21.11. Venäjä laukaisi ensi kertaa mannertenvälisen ballistisen ohjuksen ilmahyökkäyksessään Ukrainaan. Media on uutisoinut, kuinka Euroopan eri maissa Venäjää epäillään räikeistä sabotaaseista ja epäsuorista vaikuttamisyrityksistä. Tämän vuoden aikana Venäjän todistettut ja epäillyt hybridihyökkäykset Eurooppaa vastaan ovat kiihtyneet.

Korkea-arvoinen Nato-viranomainen on kuvaillut aiemmin tänä vuonna venäläisagenttien palkkaavan paikallisia tekijöitä tekemään sabotaasirikoksia puolestaan. Uhan kuvaillaan olevan kasvava, ja sabotaaseja on tapahtunut ainakin viimeisen puolen vuoden ajan. Venäjä onkin toteuttanut puolen vuoden ajan "röyhkeää" sabotaasioperaatiota sotilasliitto Naton jäsenmaissa, kuvaili Nato-viranomainen amerikkalaiselle uutiskanava CNN:lle. Kohteena ovat olleet erityisesti Ukrainan aseavun toimitusreitit ja niistä päättävät poliitikot.

Useissa eri ulkomaisissa ja suomalaisissa medialähteissä on myös kerrottu Yhdysvaltojen tiedustelun saaneen vihiä Venäjän salamurhasuunnitelmista. Uutisten mukaan Venäjä suunnitteli Euroopan aseteollisuuden piirissä useita salamurhia, joista merkittävimmäksi nousi Rheinmetall-yhtiön toimitusjohtajan Armin Pappergerin salamurhahanke.

Länsimaisten turvallisuuslähteiden kerrotaan myös epäilleen Venäjän yrittäneen saada räjähteitä Euroopasta Yhdysvaltoihin ja Kanadaan lähteviin lentokoneisiin. Venäjän hybridisodankäynti on

Keskustelualoite KA 33/2024 vp

eskaloitunut ja levinnyt puolen vuoden aikana "ennennäkemättömällä" vauhdilla. Venäjä on myös vastikään tehnyt merkittäviä muutoksia ydinaseiden käyttöä käsittelevään doktriiniinsa.

Turvallisuusympäristö koko Euroopassa on muuttunut niin merkittävästi ja Venäjän uhka nousut niin suureksi, että Suomeen on syntynyt selkeä tarve saada myös jalkaväkimiinat turvaamaan itäraamaamme.

Suomi ratifioi Ottawan jalkaväkimiinat kieltävän sopimuksen vuonna 2011 eduskunnan enemmistön tahdon mukaisesti. On huomattava, että kaikki suvereenit valtiot sopimuksia ja sitoumuksia tehdessään myös pidättävät itsellään oikeuden harkita asiaa uudelleen, mikäli sopimusten ja sitoumusten hetkellä vallalla ollut tilanne muuttuisi ja uusi tilanne niin edellyttäisi.

Monet tahot ovat ilmaisseet, että liittyminen Ottawan sopimukseen oli suuri virhe. Muun muassa puolustusministerio vastusti silloin sopimukseen liittymistä. Eduskunnan enemmistö kuitenkin ratifioi Ottawan sopimuksen. Myöhemmin asiantuntijat ovat tuoneet esille, että sopimukseen liittymiseen johtanut kansainvälinen paine johtui virheellisestä tulkinnasta siitä, miten Suomi jalkaväkimiinoja käytännössä käyttäisi. Myös Suomen silloista kansainvälistä vaikuttamistyötä on myöhemmin kritisoitu. Suomen on kuvattu olleen kyvytön puolustamaan omaan maantieteeseen soveltuvien erityisratkaisujen tarpeellisuutta. Kansainvälisissä piireissä levinneet väärät mielikuvat Suomen puolustustaisteluista menneisyydessä ja mielikuvat maastoon holtittomasti kylvetyistä lasten jalkoja silpovista jalkaväkimiinoista eivät Suomen kohdalla ole pitäneet eivätkä pidä paikkaansa. Suomessa jalkaväkimiinoja käytettäisiin vain osana Suomen puolustusta vihamielistä sotilaallista hyökkäystä vastaan. Jalkaväkimiinat olisi niin tarkoin sijoitettu ja kartoitettu, ettei niihin törmäisi kuin Suomeen hyökkäävä vihollinen.

Ottawan huomioon Suomen yli 1 300 kilometrin pituinen Venäjän vastainen raja ja Ukrainassa toteutuva Venäjän käyttämä massamainen jalkaväen käyttö ovat jalkaväkimiinat tehokas keino torjua laajamittaista hyökkäystä ja estää kustannustehokkaasti hyökkääjän eteneminen muiden puolustuksellisten keinojen tukena. Jalkaväkimiinojen luoma pelote on erittäin tehokas.

Ehdotusta jalkaväkimiinojen palauttamisesta Suomen itärajalle tukee myös uutinen 20.11.2024 Yhdysvalloista, jonka mukaan presidentti Joe Biden sallii jalkaväkimiinojen toimittamisen Ukrainalle. Ukraina on allekirjoittanut Ottawan sopimuksen, eikä se voi sotaa käydessään irtautua siitä. Mikäli sota yhä pitkittyy, on presidentti Bidenin päätös jalkaväkimiinoista merkittävä tukipäätös Ukrainalle. Miinat hidastavat vihollisen liikkumista jo itsessään, mutta yhdistettyinä drooneihin ne olisivat vielä tehokkaampia. Bidenin päätös mahdollistaa käytännössä myös Ukrainan oman miinantuotannon aloittamisen. Presidentti Bidenin päätös käytännössä vesittää Ottawan sopimuksen.

On huomattava, että Venäjä itse ei ole Ottawan sopimuksen osapuoli ja se on käyttänyt jalkaväkimiinoja Ukrainassa traagisin seurauksin. Käytännössä Venäjän jalkaväkimiinat ovat haitanneet suuresti Ukrainan puolustuksen yrityksiä saada Venäjän oikeudettomasti itselleen valtaamia alueita takaisin Ukrainalle.

Keskustelualoite KA 33/2024 vp

Yksipuolisen Ottawan sopimuksen aiheuttamat rajoitteet ja haitat Ukrainan puolustustaistelulle ovat Venäjän aloittaman hyökkäyssodan jälkeen tulleet käytännössä näkyviksi viimeisen lähes kolmen vuoden ajalta.

Myös Virossa selvitetään jalkaväkimiinojen palauttamista. Viron puolustusvoimat arvioi Ukrainan sodan kokemuksia ja mahdollisuuksia saada aseita, joilla estetään jalkaväen eteneminen. Alkuvuodesta Washington Post uutisoi, että kaikki Baltian maat arvioivat jalkaväkimiinojen käyttöä uudelleen Ukrainan sodan perusteella ja Venäjän uhkan takia. Puolassa ulkopoliittikan instituutin tutkijat ovat keväällä arvioineet, että osa itäreunan Nato-maista voisi irrota miinakielto-sopimuksesta ja jos tähän päädyttäisiin, pitäisi siitä tehdä yhteinen ratkaisu.

Muuttuneessa turvallisuustilanteessa myös Suomi voisi tehdä täyskäännöksen kansallisen turvallisuuden nimissä. Suomi saisi varmasti myös maailmalla ymmärrystä osakseen geopolittisen sijaintinsa vuoksi. Ymmärrystä lisäisi tieto siitä, että Suomi tunnetaan toimintatavoista, jotka ovat vastuullisia ja turvallisia. Kun tilanne olisi ohi, jalkaväkimiinat kerättäisiin pois.

Suomella on 1 300 kilometrin pituinen Venäjän vastainen raja puolustettavana aikana, jolloin Venäjä käyttäytyy aggressiivisesti pienempiä naapurimaitaan kohtaan. On huomattava, että Suomen raja on myös EU:n ja Naton Venäjän vastainen ulkoraja, jonka puolustussuunnittelusta ja käytännön puolustuksesta Suomi on vastuussa liittolaistensa avustuksella.

Puolustusvoimain komentaja on lausunut tiedotusvälineissä turvallisuusympäristön muuttumisesta sen jälkeen, kun Suomi liittyi Ottawan sopimukseen. Komentajan mukaan sopimukseen liittymisen jälkeen tehdyt korvaavat hankinnat kuvastivat silloisen maailmanajan tapahtumia. Puolustusvoimain komentaja ja useat muut ulko- ja turvallisuuspolitiikan asiantuntijat ovat toivoneet keskustelua asiasta.

Ottawan sopimuksesta irtisanoutuminen tulee voimaan kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun irtisanoutuminen on jätetty. Huomattavaa on, että jos kuitenkin sopimuksen irtisanonut on kyseisen kuuden kuukauden ajanjakson päättyessä osallisena aseellisessa selkkauksessa, tulee irtisanominen voimaan vasta aseellisen selkkauksen päättyttyä. On siis selvää, että mikäli Suomi joutuisi hyökkäyksen kohteeksi, ei Ottawan sopimuksesta irtautuminen olisi silloin enää mahdollista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta käy ajankohtaiskeskustelun toimenpiteistä, jotka johtavat Ottawan sopimuksesta irtautumiseen ja oman kansallisen miinantuotannon aloittamiseen.

Keskustelualoite KA 33/2024 vp

Helsingissä 2.12.2024

Sanna Antikainen ps
Jari Koskela ps
Teemu Keskisarja ps
Anne Rintamäki ps
Mikko Lundén ps
Juho Eerola ps
Ritva Elomaa ps
Kaisa Garedew ps
Tomi Immonen ps
Arja Juvonen ps
Jorma Piisinen ps
Pia Sillanpää ps
Laura Huhtasaari ps
Sara Seppänen ps
Mikko Polvinen ps
Timo Vornanen tv
Vilhelm Junnila ps
Merja Rasinkangas ps
Joakim Vigelius ps
Miko Bergbom ps
Onni Rostila ps
Jaana Strandman ps
Rami Lehtinen ps
Mauri Peltokangas ps
Jani Mäkelä ps
Minna Reijonen ps
Sheikki Laakso ps
Sami Savio ps
Veijo Niemi ps
Jari Ronkainen ps
Ville Vähämäki ps